

KOLEGIUM SĘDZIÓW

POLSKIEGO ZWIĄZKU SZACHOWEGO

00-697 WARSZAWA, Al. Jerozolimskie 49
Tel/fax: (0-22) 841 41 92 oraz (0-22) 841 94 60
e-mail: biuro@pzszech.org.pl oraz a.filipowicz@szachista.com
witryna: <http://www.pzszech.org.pl>

Warszawa, 14 października 2014 r.

Biuletyn Nr 2-2014

Opracował: IA Andrzej Filipowicz

**WARSZTATY SZKOLENIOWE
SĘDZIÓW SZACHOWYCH
NOWOŚCI I ZMIANY PRZEPISÓW FIDE
WYTYCZNE MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI
SZACHOWEJ I KRAJOWA INTERPRETACJA**

*

XXX Ogólnopolska Konferencja Sędziów Szachowych

COS, Wałcz, 11-12 października 2014 roku

1. Organizator

Kolegium Sędziów Polskiego Związku Szachowego

Z ramienia Kolegium Sędziów Polskiego Związku Szachowego
Konferencję w Centralnym Ośrodku Sportu w Wałczu przygotowała
Pani **Anna Malinowska**

Specjalista ds. promocji i pozyskiwania klientów

Tel. +48 67 258 44 61 wew. 446

w godzinach 07.00-15.00 od poniedziałku do piątku

Kom. +48 693 903 510

e-mail: rezerwacje.walcz@cos.pl

Sala konferencyjna oraz warunki pobytu i wyżywienia były bardzo dobre

2. Przyjazdy uczestników

- Piątek, 10 października 2014 r. w godzinach wieczornych lub
- Sobota, 11 października 2014 r. w godzinach przedpołudniowych

3. Miejsce obrad, zakwaterowania i wyżywienia:

Zakwaterowanie i obrady

Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Wałczu

Al. Zdobywców Wału Pomorskiego 99, 78-600 Wałcz

tel.: + 48 67 258 44 61, +48 67 258 44 62, tel./fax: +48 67 258 27 60

e-mail: sekretariat.walcz@cos.pl, recepcja.walcz@cos.pl

4. Uczestnictwo, terminarz i program Konferencji

4.1. Uczestnictwo

W Konferencji, na prawach delegatów uczestniczyli wszyscy sędziowie klas: pierwszej, państwowej, FA i IA, pod warunkiem posiadania licencji sędziowskiej klasy centralnej oraz uregulowania opłaty sędziowskiej za rok 2014.

4.2. Terminarz

Sobota, 11 października 2014

Zebranie Kolegium Sędziów – godz. 10:00

Godz. 15:00-19:00

Sprawozdania, wykłady i dyskusja. Informacje z Kongresu FIDE w Tromsø, zmiany Przepisów turniejowych FIDE oraz regulaminów rankingowych i nadawania tytułów FIDE. SeminaRIA FA i IA, licencje sędziowskie FIDE.

Godz. 19:00

Kolacja.

Niedziela, 12 października 2012

Godz. 9:00 – 13:00

Konferencja wykłady c.d., dyskusja i obrady.

Programy ChessArbiter Pro i SwissManager.

Rejestracja turniejów. Sprawozdawczość, raporty turniejowe.

Regulamin klasyfikacyjny

Godz. 12:30

Zakończenie konferencji i obiad.

5. Porządek obrad Konferencji i część szkoleniowa

1. Otwarcie Ogólnopolskiej Konferencji Sędziów przez Przewodniczącego Kolegium Sędziów.
2. Wybór prowadzących obrady i protokolantów.
3. Zatwierdzenie porządku obrad.
4. Powołanie komisji: mandatowej, skrutacyjnej oraz uchwał i wniosków.
5. Informacja na temat działalności Kolegium.
6. Sprawozdanie komisji mandatowej.
7. **Warsztaty szkoleniowe sędziów**
 - istotne zmiany w przepisach turniejowych FIDE,
 - duże zmiany w przepisach rankingowych i nadawania tytułów międzynarodowych,
 - nowości w zakresie programów kojarzenia par polskich i zagranicznych: ChessArbiter Pro2010 i Swiss Manager,
 - nowości w zakresie sprawozdawczości turniejowej w kraju i do FIDE,
 - seminaria sędziowskie dla FA i IA organizowane przez FIDE
 - rankingi turniejów szachów szybkich i blitzów.
8. Termin Kursu Sędziowskiego na klasę I i Państwową w 2015 roku oraz seminarium arbitrów FIDE.
9. Sprawozdanie Komisji Uchwał i Wniosków.
10. Podjęcie uchwał.
11. Zakończenie Konferencji.

6. Lista obecności

Ogólnopolska Konferencja Sędziów				
Wałcz, 11-12 października 2014				
	Nazwisko, imię	tyt.	Woj.	Podpis
1	Brustman Agnieszka	IA	MA	
2	Filipowicz, Andrzej	IA	MA	
3	Irlik Andrzej	IA	MP	
4	Bogdan Obrochta	FA	SL	
5	Królikowski Ryszard	FA	MA	
6	Curyło Adam	FA	SL	nieobecny
7	Sokólski Aleksander	IA	DS	
8	Mąka-Polkowska Magdalena	FA	LU	
9	Pyda Zbigniew	IA	LU	
10	Popławski Tadeusz	IA	LU	

11	Krzyżanowski Wojciech	I	LU	
12	Judek Magdalena	FA	WP	
13	Gałkowski Lech	P	PO	
14	Wielecki Zygmunt	P	PO	
15	Ptaszyński Tomasz	FA	SL	
16	Cybulski Maciej	FA	WP	
17	Łaszewski Kazimierza	I	ZP	
18	Łukasiewicz Przemysław	I	ZP	
19	Wiśniewski Arkadiusz	P	LB	
20	Owczarek Przemysław	FA	LB	
21	Parol Krzysztof	FA	MA	
22	Suliborski Artur	I	MA	
23	Kuśnierz Janusz	P	LB	
24	Dembecka-Sobierajewicz Kamila	P	WP	
25	Sobierajewicz Mieczysław	II	WP	bez mandatu
26	Kopydłowski Waldemar	FA	WP	
27	Derecki Krzysztof	II	WP	bez mandatu
28	Kulik Waldemar	I	MA	
29	Ryszkiewicz Barbara	I	WP	
30	Woda Janusz	IA	WP	
31	Staniszewski Paweł	P	WP	
32	Gneciak Mirosław	IA	SL	
33	Dzikowski Michał	I	DS.	
34	Nożyńska Anna	I	MA	
35	Prohorov Oleksandr	FA	UKR	bez mandatu
36	Gawle Ireneusz	I	MA	

7. Sprawozdanie z działalności Kolegium Sędziów PZSzach w okresie 2013 - 10 X 2014

Skład Kolegium

Przewodniczący: IA Andrzej FILIPOWICZ

Członkowie Kolegium: IA Agnieszka BRUSTMAN, IA Zenon CHOJNICKI, FA Adam CURYŁO, IA Andrzej IRLIK, FA Ryszard KRÓLIKOWSKI, FA Bogdan OBROCHTA i IA Aleksander SOKÓLSKI,

Forma pracy i działalność Kolegium Sędziów w okresie 2013-2014

Decyzje i ustalenia podejmowane były na zebraniach Kolegium w trakcie Ogólnopolskich Konferencji Sędziowskich oraz w drodze elektronicznego głosowania. Członkowie Kolegium, niestety nie zawsze wszyscy, brali udział w rozwiązywaniu bieżących spraw, protestów i zażaleń składanych przez działaczy oraz reklamacji zgłaszanych przez sędziów i zawodników do Kolegium.

Nowe sędziowskie tytuły w latach 2013-2014

W ostatnich latach tytuły sędziowskie otrzymali

Sędzia klasy międzynarodowej FIDE (IA):

2013 IA Sokólski, Aleksander

Sędzia klasy FIDE (FA):

2013 FA Kozubal Kazimierz
2013 FA Polkowski Zdzisław
2013 FA Sowa Tomasz
2013 FA Stefaniak Tomasz
2013 FA Brożek Łukasz
2013 FA Jaroch Paweł
2013 FA Parol Krzysztof
2013 FA Wasik Roman
2013 FA Judek Magdalena
2013 FA Heba Krzysztof
2013 FA Owczarek Przemysław
2013 FA Piwowarczyk Piotr
2014 FA Cybulski Maciej
2014 FA Mąka-Polkowska Magdalena

Ogólnopolskie Kursy Sędziowskie

Kolegium Sędziów zorganizowało Kurs Sędziowski w Puławach w 2013 roku (przy współpracy z Lubelskim Związkiem Szachowym – prezes Krzysztof Góra), cieszący się dużą frekwencją.

Listy sędziów, którzy otrzymali klasy państwowe i pierwsze

Egzamin sędziowski w Puławach 2013

– niektórzy uczestnicy mieli poprawkowe egzaminy

Wyniki egzaminu na klasę Państwową, którą otrzymali

Nr	Kat.	Nazwisko Imię	Woj.	Klub	Klasa
1	I	Bałda Leszek	MA	LKS Lotos Jabłonna	P
2	II	Bochenko Jozef	PL	LUKSz Orient Sokółka	P
3	II	Cybulski Maciej	WP	MKS przy MDK Trzcianka	P
4	I+	Flaziński Jozef	MA	UKS-STSz Sokołów Podlaski	P
5	I	Góra Krzysztof	LU	Żyrzyn	P
6	I	Heba Krzysztof	LB	KS 64 Zielona Góra	P
7	I	Kamieniecki Tomasz	ZP	AKSz Hetman-Politech.Koszalin	P
8	II	Kępa Wojciech	LU	UKS Awans Żyrzyn	P
9	II	Kretowicz Piotr	MP	GKSz Kornuty Gorlice	P
10	k	Libura Wiesław	PO	MKSŁ Konradia Gdańsk	P
11	k	Mąka-Polkowska Magdalena	LU	Lublin	P
12	I++	Michalak Robert	PL	KSz Maraton Łomża	P
13	II	Moraś Jerzy	MA	Warszawa	P
14	I++	Mrozińska Anna	PO	UKS Korona Gdańsk	P
15	I	Mroziński Paweł	MP	Rabka Zdrój	P
16	II	Owczarek Przemysław	LB	KS 64 Zielona Góra	P
17	k	Piwowarczyk Piotr	LU	Łuków	P
18	k	Polkowski Piotr	LU	Lublin	P
19	II	Sowa Agnieszka	LB	ŻKSz Żary	P
20	I	Walenciak Katarzyna	MP	UKS przy SP 8 Chrzanów	P
21	I	Wolak Jacek	MP	KKSz Kraków	P
22	II	Wiśniewski Arkadiusz	LB	KSz Sulechów	P

Wyniki egzaminu na klasę I, którą otrzymali

	Kat.	Nazwisko i imię	WZSz	Miasto	klasa
23	k	Choroszej Aleksander	MA	UKS MDK Otwock	I
24	I	Dzikowski Michał	DS	MDK Śródmieście Wrocław	I
25	I	Gawle Ireneusz	MA	Warszawa	I
26	I++	Hałas Przemysław	KP	Bydgoszcz	I
27	I++	Janiszewski Maciej	SL	KS DORS Ruda Śląska	I
28	k	Korbal Arkadiusz	ZP	KSz Gryf Szczecin	I
29	I	Korzekwa Marcin	DS	KSz GAMBIT MDK Świdnica	I
30	II	Koseski Andrzej	MA	MTSz Mińsk Mazowiecki	I
31	k	Kowalczyk Rafał	LD	LKS PARK Starzenice	I
32	k+	Krasiewicz Robert	MA	UKS TSz Zieloni Zielonka	I
33	II	Kulik Waldemar	MA	PUKS Fides Węgrów	I
34	II	Opolski Piotr	LU	LUKS Lubartów	I
35	II	Orłowski Mirosław	WM	MLKS Ostródzianka Ostróda	I
36	FM	Owczarzak Jerzy	MA	KSz Polonia Warszawa	I
37	I+	Rogała Robert	MA	Warszawa	I
38	II	Różycki Dariusz	MA	UKS Szachylice Chylice	I
39	II	Rymarowicz Paweł	MA	UKS MDK Otwock	I
40	I+	Sobczyński Roman	PO	MTS Kwidzyn	I
41	I	Suliborski Artur	MA	MTSz Mińsk Mazowiecki	I
42	I	Wajszczyk Piotr	MA	SSz Modus Warszawa	I
43	II	Węgrzyniak Tadeusz	LU	Gambit Międzyrzec Podlaski	I
44	II	Wiśniewski Jarosław	KP	Nakło n/Notecią	I

Ogólnopolskie Konferencje Sędziowskie

Kolegium Sędziów zorganizowało XXIX Ogólnopolską Konferencję Sędziowską w Puławach w 2013 roku, przy współpracy z Lubelskim Związkiem Szachowym. Prezes Krzysztof Góra, który znakomicie przygotował Kurs Sędziowski i obrady Konferencji.

Kolegium Sędziów przygotowało wiele wykładów z przepisów gry, turniejowych, regulaminowych oraz zmian w przepisach rankingowych i nadawania kategorii krajowych i tytułów międzynarodowych.

Tłumaczenie aktualnych Przepisów Gry FIDE oraz Przepisów Turniejowych zostało zamieszczone na stronie Internetowej PZSzach wraz z aktualizacją w 2014 roku.

Kolegium informowało sędziów o wszelkich światowych nowościach i zmianach, także na temat licencji sędziowskich FIDE. Ze składanymi wnioskami do FIDE nie było żadnych formalnych problemów.

Plan na rok 2015

Kurs sędziowski i Ogólnopolska Konferencja Sędziowska

Pojawiła się propozycja rozdzielenia Ogólnopolskiej Konferencji Sędziowskiej i Kursu Sędziowskiego (klasa państwowa i pierwsza) w celu zmniejszenia dni urlopowych uczestników.

Propozycja - kurs sędziowski:

FA Bogdan Obrochta zaproponował zorganizowanie Centralnego Kursu Sędziowskiego w 2015 na Górnym Śląsku - miejsce: Ustroń/Wisła

Proponowany termin **od kolacji 27 maja – do obiadu 31 maja 2015 r.**

a) wykłady 28-30 maja (czwartek-sobota)

b) egzamin: 31 maja (niedziela)

Propozycja –

XXXI Ogólnopolska Konferencja Sędziowska

IA Aleksander Sokólski zaproponował zorganizowanie Ogólnopolskiej Konferencji Sędziowskiej w **2015 roku we Wrocławiu** (w terminie po Kongresie FIDE 2015), ponieważ w tej części Polski od dziesiątków lat nie było Konferencji.

Proponowane miejsce wykładów/obrad: sale Klubu Szachowego Polonia Wrocław, bezpośrednio przy wrocławskim Rynku
<https://goo.gl/maps/m57ef>

Zakwaterowanie – przykładowe hotele:

Hotel Ibis Budget Południe (jest kawałek od centrum, ale bardzo dobry dojazd tramwajem do klubu)

Hotel B&B (5 min pieszo)

Hostel Trio (niskobudżetowy, 15-20 min pieszo, alternatywnie również dojazd tramwajem)

Opcja wyżywienia - Restauracja Itineris, należąca do Klubu Szachowego „Polonia” Wrocław, bezpośrednio przy klubie.

Problemy do rozwiązania

1. Kwestia konsekwencji w stosunku do sędziów, którzy nie uczestniczyli w Konferencjach Sędziowskich, przynajmniej raz na trzy lata. Wielu z nich ma kłopoty ze zrozumieniem współczesnych przepisów gry, co rzuca się w oczy obserwując decyzje podejmowane przez tych arbitrów. Ma to wyraz w wielu protestach.
2. Seminarium dla arbitrów FIDE – ostatnie w Puławach zaowocowała kilkunastoma normami, a następnie tytułami FA dla polskich arbitrów.
3. Seminarium dla sędziów IA, które proponuje FIDE w formie stacjonarnej lub internetowej. Na świecie zorganizowano 7 takich seminariów w drugim kwartale 2014 roku w językach FIDE, tłumaczonych na miejscowy język.
4. Tłumaczenie aktualnych przepisów gry oraz innych regulaminów FIDE.
5. Problem obliczania Bergera i Buchholza w przypadku niegranych partii.
6. Nowy, uzupełniający przepis art. 11.3b, kwestia zatwierdzenia i jego stosowania w praktyce.
7. Problem regulaminów PZSzach, które z uwagi na różne sformułowania utrudniają pracę sędziów i pociągają za sobą liczne protesty.
8. Problemy z programami kojarzenia par „Swiss Manager” i „Chess Arbiter”

Protesty itp. uwagi

1. Mistrzostwa Polski w szachach szybkich i błyskawicznych, 05-08.08.2014 r. we Wrocławiu. Protest w sprawie MP w szachach szybkich i blitzach - 07.08.2014r. Rozmowa zawodniczek i sugerowana „podkładka” - nadesłała Urszula Cichocka. Potwierdziło fakt podpisami 8 osób. Sprawa przekazana do Komisji dyscyplinarnej.
2. Wrocław MP Szybkie i blitze jun. – raz jeszcze. Jeden z sędziów nie pozwolił stać 8-latce, która prawdopodobnie nie dosięgała do

przeciwnego skraju deski. Istotną kwestią jest wyznaczenie odpowiedniego arbitra, traktującego dobrze dzieci i czującego ich problemy z adaptacją do gry.

3. Regulamin PZSzach dotyczący MP (szybkie i blitze) jun. budzi wątpliwości, choćby w zakresie rozgrywania szachów szybkich i blitzów tego samego dnia. Wiele niedopracowanych regulaminów PZSzach utrudnia pracę sędziom. Kolegium jest zdania, że wszystkie regulaminy rozgrywek o MP powinna opracowywać Komisja Sportowa PZSzach i konsultować je z wiceprezesami ds. Młodzieżowych i Sportowych oraz z sędziami głównymi danych rozgrywek.
4. Półfinały MP juniorów 2014 – dzwonił prezes WZSzach Eugeniusz Walczak z Łodzi w sprawie tzw. „zero tolerancji”. Jeden z zawodników stał przy stoliku przed rozpoczęciem rundy, a gdy odszedł, aby zawiązać buty, to runda ruszyła i sędzia wpisał „zero”. Ponadto arbiter nie uprzedził wyraźnie i donosił, że np. zostało 5 minut do rozpoczęcia rundy. Protest uwzględniono, ale rozegrano tę partię ze znacznym opóźnieniem.

Realizacja wniosków z 2013 roku

Wniosek 1: Przesłanie końcowych sprawozdań z turnieju rangi mistrzostw województwa do Wojewódzkiego Kolegium Sędziów, częściowo realizowany.

Wniosek 2: Kwestia zabezpieczenia danych osobowych członków Polskiego Związku Szachowego ujawnionych w Centralnym Rejestrze PZSzach dotąd nierozwiązana.

Wniosek 3: Kwestia opłat klasyfikacyjnych i za nadawane kategorie

8. Protokół XXX Ogólnopolskiej Konferencji Sędziów, Wałcz, 11-12 października 2014 r.

Protokołowali: FA Magdalena Judek i FA Maciej Cybulski

1. Otwarcie Konferencji.

Przewodniczący dr Andrzej Filipowicz przywitał wszystkich uczestników, a w szczególności uczestnika wszystkich 30 Konferencji – IA Tadeusza Popławskiego oraz byłego prezesa PZSzach IA Janusza Wodę.

IA Andrzej Filipowicz przedstawił obecnym sytuację dotyczącą jego rezygnacji z funkcji Prezydenta Strefy 1.4 FIDE (wschodnio-europejskiej) po dwóch kadencjach (8 lat) oraz wyjaśnił kwestię wyboru następcy z Czech.

2. Wybór prowadzących obrady i protokolantów.

IA Andrzej Filipowicz zaproponował kandydaturę FA Bogdana Obrochty i IA Andrzeja Irlika na prowadzących obrady. Kandydatury zostały przyjęte jednogłośnie przy jednym głosie wstrzymującym.

Na protokolantów wybrano przedstawicieli Wielkopolskiego Związku Szachowego – FA Magdalenę Judek i FA Macieja Cybulskiego. Przegłosowano jednogłośnie, przy 2 głosach wstrzymujących.

3. Porządek obrad.

Następnie pod głosowanie poddano porządek obrad, który został zaakceptowany jednogłośnie.

3.1. Otwarcie Ogólnopolskiej Konferencji Sędziów przez Przewodniczącego Kolegium Sędziów.

3.2. Wybór prowadzących obrady i protokolantów.

3.3. Zatwierdzenie porządku obrad.

3.4. Powołanie komisji: mandatowej, skrutacyjnej oraz uchwał i wniosków.

3.5. Informacja na temat działalności Kolegium.

3.6. Sprawozdanie komisji mandatowej.

3.7. Warsztaty szkoleniowe sędziów

- - istotne zmiany w przepisach turniejowych FIDE,
- - duże zmiany w przepisach rankingowych i nadawania tytułów międzynarodowych,
- - nowości w zakresie programów kojarzenia par polskich i zagranicznych: ChessArbiter Pro2010 i Swiss Manager,
- - nowości w zakresie sprawozdawczości turniejowej w kraju i do FIDE,
- - seminaria sędziowskie dla FA i IA organizowane przez FIDE
- - rankingi turniejów szachów szybkich i blitzów.

3.8. Termin Kursu Sędziowskiego na klasę I i Państwową w 2015 roku oraz seminarium arbitrów FIDE.

3.9. Sprawozdanie Komisji Uchwał i Wniosków.

3.10. Podjęcie uchwał.

3.11. Zakończenie Konferencji.

4. Powołanie komisji: mandatowej, skrutacyjnej oraz uchwał i wniosków

Prowadzący obrady zaproponował, aby w Komisji Mandatowej oraz Skrutacyjnej zasiadły te same osoby. Propozycję przegłosowano jednogłośnie wraz ze składem Komisji: IA Agnieszka Brustman, FA Krzysztof Parol, kol. Artur Suliborski.

Prowadzący obrady zaproponował na członków Komisji Uchwał i Wniosków przedstawicieli lokalnego związku – jednogłośnie wybrani zostali kol. Przemysław Łukasiewicz, kol. Kazimierz Łaszewski (Zachodniopomorski Związek Szachowy) oraz FA Tomasz Ptaszyński.

5. Sprawozdanie z działalności Kolegium

Sprawozdanie przedstawił Przewodniczący informując, że decyzje Kolegium podejmowane były drogą elektroniczną a spotkania odbywały się przy okazji Konferencji i Kursów Sędziowskich. W pierwszej kolejności przedstawiono sędziów, którzy w latach 2013-2014 uzyskali tytuł FIDE Arbiter i International Arbiter. Przewodniczący podkreślił, iż jest to owoc konferencji, która odbyła się w Puławach jednocześnie proponując, by rozważyć ponowną organizację w najbliższych latach. Następnie przedstawieni zostali sędziowie, którzy podnieśli swoje kwalifikacje na kursie w Puławach podkreślając bardzo dobrą organizację kursu.

W sprawozdaniu Przewodniczący zaznaczył, iż członkowie Kolegium przekazują wiedzę na temat zmieniających się przepisów na wykładach oraz tłumacząc angielską wersję przepisów na j. polski, co nie jest tak oczywiste w niektórych krajach pozaeuropejskich.

Wnioski wysyłane do FIDE opiniowane są przez Przewodniczącego Kolegium Sędziów, a następnie zatwierdzone i wysyłane przez Przewodniczącego Komisji Ewidencji i Rankingu PZSzach IA Zenona Chojnickiego.

Kolejno przedstawiono plany na 2015 rok, w tym m.in. zaproponowano rozdzielnie Ogólnopolskiej Konferencji Sędziowskiej oraz Kursu Sędziowskiego. FA Bogdan Obrochta zaproponował Kolegium termin 27-31.05.2015 r. na Centralny Kurs Sędziowski na Górnym Śląsku – Ustroń/Wisła. IA Aleksander Sokólski zaproponował Kolegium organizację Konferencji we Wrocławiu w 2015 roku. Obie propozycje zostały zaaprobowane przez Kolegium. Termin Konferencji zostanie ustalony po opublikowaniu terminu Kongresu FIDE. Podkreślono, że podział wydarzeń umożliwi większej liczbie osób udział w kursie (zmniejszenie liczby dni roboczych). Zwrócono również uwagę na celową zmianę lokalizacji kursu.

Problemy do rozwiązania:

- Konsekwencje dla sędziów za brak udziału w Konferencjach raz na 3 lata – propozycja ulg dla sędziów aktywnie podnoszących swoje kwalifikacje.
- Kwestie obliczeń Bergera w turniejach dwukołowych, Buchholza w przypadku niegranych partii.
- Telefony komórkowe w świetle przepisu 11.3b.
- Regulaminy PZSzach w szczególności zmiany sposobu prowadzenia turnieju w przypadku mniejszej liczby uczestników, tolerancja spóźnienia na turniejach rangi MP.
- Brak certyfikacji programu CAP, co może stanowić problem, gdy FIDE nie będzie uznawać sprawozdań z takich turniejów.
- Sposób egzekwowania przepisu tzw. „zero tolerancji”.

- Łączenie turnieju szachów błyskawicznych i turnieju szachów szybkich w jednym dniu.
- „Nadgorliwi sędziowie”.
- Problem podejrzenia oszustwa w szachach na przykładzie skargi na sędziego głównego MPJ w szachach szybkich i błyskawicznych – Przewodniczący pokreślił, iż osoby postronne mogą być zainteresowane wynikiem i należy być ostrożnym przy uznawaniu głosów informujących o podejrzeniu oszustwa. Godnymi zaufania są osoby takie jak Dyrektor Turnieju, Prezes Związku czy WZSzach, inni sędziowie itp. Zwrócił jednak uwagę, iż protest opatrzony był podpisami innych zawodniczek, co stawia go w bardziej wiarygodnym świetle. Problemem masowych turniejów jest zbyt mała liczba sędziów, co uniemożliwia ich ciągłą obecność przy szachownicach. Protest był burzliwie i czasochłonie rozpatrywany przez Kolegium i został oznaczony, jako niezwykle trudny. Zaproponowano również, by sędzia główny prowadził odprawę wśród sędziów prowadzących tego rodzaju turnieje.

Realizacja wniosków z 2013 r.

- Wniosek 1 – częściowo realizowany,
- Wniosek 2 – nierozwiązany,
- Wniosek 3 – opłaty nadal istnieją.

6. Sprawozdanie Komisji Mandatowej

Przewodnicząca Komisji Mandatowej poinformowała, iż wydano 30 mandatów spośród 34 obecnych sędziów. Quorum stanowi 16 głosów. Obecny jest też jeden sędzia z Ukrainy.

7. Warsztaty szkoleniowe

Prowadzący zaproponował, aby po przedstawieniu głównych zmian umożliwić obecnym wolną dyskusję i na bieżąco wyjaśniać wszystkie wątpliwości.

Zmiany w przepisach referował IA Andrzej Filipowicz ogłaszając jednocześnie, iż wszystkie przepisy dostępne są w polskiej wersji na stronie internetowej Polskiego Związku Szachowego.

W trakcie referowania zmian Przewodniczący posługiwał się licznymi przykładami obrazując konkretne partie uczestnikom Konferencji.

Po krótkiej przerwie największą dyskusję wywołały punkty dot. użycia telefonów komórkowych, możliwości składania odwołania a także kary będące w dyspozycji sędziego. Podkreślono też, iż w szachach szybkich obowiązują przepisy szachów klasycznych za wyjątkiem przepisów szczególnych zamieszczonych w aneksie.

FA Bogdan Obrochta podziękował IA Andrzejowi Filipowiczowi za omówienie zmian w przepisach gry oraz zaprosił IA Aleksandra Sokólskiego do zaprezentowania programów do kojarzeń.

IA Aleksander Sokólski zwrócił uwagę na fakt zmiany silnika kojarzeń w programie Swiss-Manager na JavaFo i dzięki temu dostosowanie go do obowiązujących przepisów. Dyskutowano nad rozgrywaniem turniejów w postaci mecz-rewanz i kwestią wprowadzania wyników partii (utrata informacji o konkretnych wynikach - kolory). Podkreślono również, że wydajność programu nie pozwala na prowadzenie nim turniejów masowych dla dużej liczby graczy.

Omówiono także istotne zmiany w obliczeniach rankingu FIDE oraz zmiany w normach na tytuły międzynarodowe. Szczególną uwagę zwrócono na:

- zmniejszenie do 5 limitu liczby partii, od których zawodnik jest notowany na liście FIDE,
- zmianę współczynnika K (m.in. K=40 dla juniorów do 18 lat i rankingu do 2300).

O godz. 17:50 do obradujących dołączył FA Ryszard Królikowski. Liczba osób uprawnionych do głosowania wynosi 31.

Biorąc pod uwagę powyższe zmiany, poddano pod wątpliwość obecny regulamin PZSzach dot. kwalifikacji do finałów MPJ na podstawie rankingu. Kolejnym prelegentem był IA Andrzej Irlik, który na przykładzie turnieju w Wieliczce zaprezentował kojarzenie turnieju w programie Swiss-Manager. Prelegent przedstawił sposób kopiowania danych turnieju, importowania danych zawodników z pliku TUN, kojarzenia nowego zawodnika oraz łączenia grup turniejowych na serwerze Chess-Results.com.

Sobotnie wykłady zakończyła prelekcja IA Agnieszki Brustman, która na przykładzie Akademickich Mistrzostw Świata – Katowice 2014 omówiła specyfikę turnieju rangi MŚ zwracając uwagę na niuanse regulaminowe (m.in. brak możliwości kojarzenia zawodników z jednej federacji w ostatniej rundzie, nietypowa klasyfikacja drużynowa) oraz konieczność dostosowania przebiegu turnieju do wymogów FISU (kontrola antydopingowa, zawodnicy palący). Dyskusję zakończyły przykłady IA Agnieszki Brustman oraz IA Andrzeja Filipowicza na temat wadliwych zegarów.

Niedzielny cykl wykładów rozpoczął IA Andrzej Filipowicz referując zmiany w Przepisach Turniejowych FIDE, które były dyskutowane na Kongresie w Tromsø, ale nie zostały jeszcze zatwierdzone. Prawdopodobnie zaczną obowiązywać od 01.07.2015 r. Do najważniejszych zapisów zaliczyć można następujące punkty:

- **Prawo każdego kraju przewyższa przepisy FIDE** (wprowadzone m.in. z uwagi na konflikty światowe i udział zawodników różnych krajów).

- Podział turniejów na 4 poziomy (1 – oficjalne turnieje FIDE w tym Olimpiady i Mistrzostwa Świata, 2 – turnieje z normami na tytuły międzynarodowe, 3 – turnieje klasyfikowane w rankingu FIDE, 4 – inne).
- Opis roli Głównego Organizatora (CO) i Głównego Sędziego (CA).
- Pkt. 6.4 – zalecenie dot. zegara odliczającego czas pozostały do rozpoczęcia rundy w przypadku, gdy liczba zawodników przekracza 30 osób.
- Konieczność ustawienia na szachownicy elektronicznej wyniku partii (jeśli króle stoją blisko centrum należy wykonać nieprawidłowe posunięcie – np. usunąć pionka z szachownicy w celu zaznaczenia wyniku partii).
- Konieczność usunięcia zawodnika z turnieju, jeśli oddał jedną partię walkowerem (nieusprawiedliwiony – chyba, że decyzja sędziego będzie inna).
- Jeśli po rozpoczęciu rundy dwóch zawodników nie ma przeciwników to można ich skojarzyć ze sobą pod warunkiem, że nie rozegrali jeszcze partii pomiędzy sobą i obaj wyrażą na to zgodę.
- Rola kapitana drużyny jest tylko rolą administracyjną chyba, że regulamin turnieju stanowi inaczej. Kapitan nie może opuścić sali gry bez zgody sędziego. Po samodzielnym opuszczeniu sali gry nie może już powrócić na salę.
- Nowy rozdział dot. spraw technicznych opisujący m.in. wymagania dotyczące proporcji i wysokości figur, koloru szachownicy, wielkość szachownicy (na jednym polu powinny zmieścić się 4 pionki), wymagania dot. zegarów szachowych, ustawienia stołów (ich szerokość, rozstawienie).

Najczęstsze problemy związane z dużym turniejem omówił IA Andrzej Irlik na przykładzie festiwalu „Cracovia”. Wykładowca zwrócił uwagę na kreowanie listy startowej, powołanie komisji odwoławczej, publikację regulaminu turnieju w dwóch językach, a także na konieczność weryfikacji przez sędziego kojarzeń, zwłaszcza kojarzeń ostatniej rundy. Przetawił również liczne nietypowe sytuacje, które zdarzyły się w trakcie turnieju (np. ewakuacja, nieprawidłowe posunięcie w trakcie partii stwierdzone na podstawie transmisji internetowej, zmiany rankingów zawodników – korekty listy, reklamacje zawodników).

Kolejnym wykładowcą był FA Bogdan Obrochta, który skupił się na temacie rejestracji zawodnika oraz Centralnym Rejestrze. Omówił kwestię nadania ID CR w efekcie przyznania niezrzeszonemu zawodnikowi identyfikatora FIDE a także kwestię aktualizacji listy CR pod kątem rozbieżności z danymi wyświetlanymi na stronie Centralnego Rejestru (karta wyświetlana na stronie jest ważniejsza aniżeli lista pobierana do programu CAP z uwagi na fakt późniejszej synchronizacji).

Zwrócono również uwagę na ranking polski zawodników z tytułem FM – jeśli taki zawodnik ma tytuł mistrza krajowego reprezentuje ranking 2400. Jeśli ma tylko tytuł FM bez tytułu „m” jego ranking to 2300. W trakcie wykładu IA Mirosław Gneciak wyraził swoją dezaprobatę wobec

istniejącego Regulaminu Klasyfikacyjnego podkreślając bezzasadne wywyższanie punktacji polskiej za kategorie.

Jednocześnie w dyskusji podjęto temat podpisania Regulaminu Klasyfikacyjnego PZSzach przez Skarbnika, jako osobę zupełnie niezwiązaną z tematyką klasyfikacji. FA Bogdan Obrochta zwrócił uwagę na fakt, iż w CR liczba zawodników bez przynależności klubowej jest większa od liczby zawodników z przynależnością klubową. Dyskutowano również o tym, że administratorzy CR powinni unikać umieszczania w CR zdjęć profilowych zawodników bez ich wyraźnej zgody/akceptacji.

Cykl wykładów zakończył FA Ryszard Królikowski przedstawiając nietypową sytuację, która miała miejsce w 2014 r. – istnienie dwóch regulaminów klasyfikacyjnych PZSzach oraz początkowe niedostosowanie programu kojarzącego, wymuszającego ręczne obliczenia sędziego. Następnie omówione zostały najważniejsze punkty-zmiany w aktualnym regulaminie, a w szczególności:

- istnienie osobnych rankingów dla zawodników posiadających normy na kat. centralne uzyskane z min. 9 partii,
- minimalna liczba partii dla uzyskania wyższej kategorii,
- zapisy dotyczące turniejów dwukołowych,
- maksymalna liczba partii dopuszczalna do rozegrania w ciągu jednego dnia,
- zapisywanie polskiego rankingu nieutytułowanym zawodnikom zagranicznym.

Dodatkowo wywiązała się burzliwa dyskusja dot. ewidencji zawodników oraz Regulaminu Ewidencyjnego a także kwestii nadawania kategorii szachowych zawodnikom niezarejestrowanym. Konkluzją była sugestia związana z wypracowaniem projektu nowych regulaminów i przedstawienia ich Zarządowi PZSzach. Poddano pod dyskusję również kwestię ewentualnego powrotu do jednego rankingu zawodnika zastępującego obecne dwa rankingi: FIDE i PZSzach.

8. Termin Kursu Sędziowskiego na klasę I i Państwową w 2015 roku oraz seminarium arbitrów FIDE.

Na wniosek Lubelskiego Związku Szachowego termin kursu sędziowskiego ustalono ostatecznie na 27.05 – 31.05.2015 r. (pierwotna propozycja była w terminie wcześniejszym).

9. Sprawozdanie Komisji Uchwał i Wniosków.

Do Komisji Uchwał i Wniosków wpłynął jeden wniosek o następującej treści:

Wniosek 1 – Ogólnopolska Konferencja Sędziów wnosi do PZSzach o opracowanie nowego Regulaminu Klasyfikacyjnego, uwzględniającego zrównanie praw zawodników niezarejestrowanych i polskich z zawodnikami innych federacji oraz nadawanie kategorii PZSzach na podstawie rankingu FIDE.

10. Podjęcie uchwał.

Wniosek 1 – głosowało: 31 osób, za: 13 przeciw: 0, wstrzymało się: 18. Uchwała podjęta zwykłą większością głosów.

11. Zakończenie Konferencji

Prowadzący oddał głos Przewodniczącemu Kolegium Sędziów PZSzach, który podziękował wszystkim uczestnikom za przybycie oraz wyraził nadzieję na dalsze dyskusje. Na zakończenie Przewodniczący poinformował wszystkich o nominacji na sędziego głównego meczu o mistrzostwo świata 2014, Carlsen – Anand, co spotkało się z aplauzem wszystkich obecnych.

Spis załączników

Załącznik nr 1 – Protokół Komisji Mandatowej

Załącznik nr 1 – Protokół Komisji Mandatowej

Ważc 11.10.2014

SPRAWOZDANIE Z KOMISJI MANDATOWEJ

SKŁAD: Przewodniczący Zbustwa Agnieszka
Paweł Kryntof
Sulibowski Artur

Wydano mandatów 31
Ilość spduów obecnych 35
Kworum wynosi 16 głosów.

Zbustwa Kryntof Paweł
Sulibowski Artur

MATERIAŁY O CHARAKTERZE SZKOLENIOWYM

Wybór artykułów IA Andrzeja Filipowicza
z miesięcznika „Magazyn Szachista”
od grudnia 2013 do października 2014

Kolejne przykłady z pojedynków w szachach szybkich w DK. „Rakowiec” w Warszawie, nadesłane przez Ireneusza Łukasika.

Jeszcze o Art. 10.2

W technicznej końcówce wieża przeciwko skoczkowi (P-15') strona słabsza, której pozostały na zegarze mniej niż dwie minuty, zażądała remisu na podstawie Art. 10.2. Skoczek znajdował się centrum przy królu; żaden forsowny wariant nie wchodził w rachubę. Gracz domagający się remisu argumentował, że jest to prosty, teoretyczny remis. Wezwany do rozstrzygnięcia sporu „doświadczony zawodnik” uznał, że rywal dysponuje siłą matującą, i należy grać dalej. Po kilku posunięciach strona silniejsza wygrała na czas.

Czy taka pozycja musi być grana do końca, nawet gdyby o remis wnioskował Anand w partii z Kramnikiem? A wieża przeciwko gońcowi? Czy w tym wypadku wystarczy, że sędzia zauważył, iż król strony słabszej udał się do właściwego rogu? Przy okazji: co z końcówkami: ♖+♘ przeciwko ♖ oraz ♖+♘ przeciwko ♖?

Komentarz A.F.

Podejmowanie decyzji w kwestii artykułu 10.2, wymaga pewnych umiejętności szachowych, w gruncie rzeczy mistrzowskich, co obecnie jest rzadkością wśród sędziów. Tu nie ma znaczenia siła matująca, tylko pozycja. Pozycje, w których wieża walczy przeciwko skoczkowi czy gońcowi należy uznać za remis, chyba, że słabsza strona ma króla na bandzie, a silniejsza próbuje słabszą „oszukać”. Tu też mistrz łatwo oceni, czy strona silniejsza gra na czas (wtedy remis), czy też wymyśla różne tricki - wtedy trzeba odłożyć decyzję i obserwować przebieg partii.

Końcówki ♖+♘ przeciwko ♖ oraz ♖+♘ przeciwko ♖ należy grać do momentu, kiedy strona słabsza postawi pozycje remisowe i potrafi je bronić, a strona silniejsza wyszukuje szanse. Jeżeli strona silniejsza szuka szans, to należy liczyć do 50 posunięć, co wielokrotnie robiłem przy sędziowaniu MŚ w blitzach i szachach szybkich.

Jeszcze o ręce nad szachownicą

Grający białymi wziął do ręki nieprzyjacielskiego pionka i trzymając go w ręku, zastanawiał się, czy zabić go pionkiem, czy skoczkiem. Przeciwnik zaprotestował - ręka nad szachownicą przeszkadza mu w analizie pozycji. Niech partner postawi pionka z powrotem i zdejmie go z szachownicy, gdy się namyśli. „Jestem na posunięciu, chodzi mój zegar, a rękę z pionkiem trzymam przy moim skraju deski i w niczym panu nie przeszkadzam” - replikował zaatakowany. Przeciwnik nie ustępował. „Powinien pan wiedzieć, że podczas partii wolno odzywać się do przeciwnika tylko żeby poinformować o poddaniu partii lub zaproponować remis. Jeżeli się pan nie uspokoi, zawołam sędziego i dostanę dwie minuty bonifikaty za przeszkadzanie w grze” - zagroziły białe. Przeciwnik zamilkł i partia potoczyła się bez dalszych incydentów. Kto miał rację w tym sporze?

Komentarz A.F.

Obie strony mają swoje racje, ale zapomniały, że szachistów i innych sportowców obowiązuje też niepisana zasada fair play. Przestrzeganie przepisów nie zawsze jest w zgodzie z tą zasadą. Z przepisów nie wynika, że zawodnik, który wziął pionka do ręki, nie może go trzymać nad deską przez powiedzmy pół godziny. Natomiast, nie tylko w partiach szybkich, trzymanie ręki z jakąś bierką nad szachownicą nie jest ładne i może przeszkadzać w koncentracji. Nie należy rywalowi zwracać uwagi w tym przypadku, podobnie, jak nie należy długo trzymać ręki nad deską, czy „wisieć” ręką nad zegarem.

Kolejny przykład turniejowy nadesłany przez Ireneusza Łukasika.

Poddający partię nie zawsze przegrywa?

Kolejny ciekawy przypadek z turnieju w Domu Kultury Rakowiec w Warszawie (P-15'). Po przejściu do końcówki: dwa połączone pionki przeciwko gołemu królowi zawodnik realizujący przewagę (czarne) nieoczekiwanie... poddał partię. Postanowił zaprotestować w ten sposób przeciwko jego zdaniem niehonorowej postawie przeciwnika, który kontynuował grę w beznadziejnej sytuacji. Gracz legitymujący się I kat., człowiek poważny, żaden młokos, powinien zachować się fair i uznać za pokonanego - rozumowała strona silniejsza. Tym bardziej, że nie wchodziło w grę rozstrzygnięcie przez przekroczenie czasu - na realizację przewagi pozostało całe 5 minut.

Oczywiście czarne nie tłumaczyły się ze swojej decyzji, ograniczając się do krótkiego: „poddaję”. Po czym zawodnik z gołym królem zgłosił sędziemu wygraną i otrzymał cały punkt. Zgodnie z zasadą, że partia zakończona przy szachownicy musi mieć sumę punktów „jeden”, w grę wchodzi jeszcze tylko możliwość uznania tej partii za remisową. Co na to arbiter FIDE? Bo z jednej strony goły król nie może zwyciężyć, a z drugiej -

poddanie zwykle kojarzy się z wpisaniem porażki. Nasuwa się też pytanie: czy w szachach obowiązuje jeszcze coś w rodzaju fair play? Jednak trudno sobie wyobrazić, żeby w takiej pozycji kontynuowali grę np. Anand z Karpowem.

Komentarz A.F.

Poddający partię zupełnie „zapomniał”, że jest uczestnikiem turnieju, a nie towarzyskiej partii. Oddając punkt w takiej pozycji znalazł się w roli zawodnika, który chce się podłożyć rywalowi i dać mu punkt w wygranej pozycji, w której miał w najgorszym przypadku zapewniony remis. Moim zdaniem powinien być surowo ukarany, czyli natychmiast usunięty z turnieju za niesportową postawę. Sędzia powinien uznać partię za remis, bowiem samotny król nigdy nie wygrywa partii.

Naturalnie zachowanie przeciwnika nie było ładne, ale zgodne z przepisami. Zawodnik uczestniczący w turnieju przyjmuje automatyczne zobowiązanie, że akceptuje regulamin i przepisy gry.

W przepisach gry nie ma nigdzie powiedziane, że w przegranej pozycji trzeba się poddać, tym bardziej, że amatorzy z małą wiedzą szachową mogą mieć wątpliwości czy rywal potrafi zamatować nawet z hetmanem więcej albo czy zdąży dać mata mając około minuty czy dwóch, bo przykładowo dla wielu z nich to zadanie może okazać się trudnym.

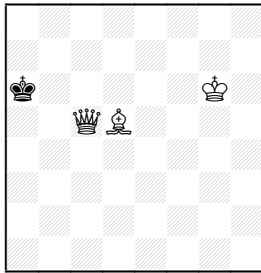
Porównywanie postępowania obu graczy z zachowaniem czołówki światowej jest pozbawione sensu. W historii szachów wielu championów nie zawsze grało fair, a ich postęпки, po przegraniu meczu o mistrzostwa świata - tj. nie pojawienie się na ceremonii zakończenia meczu były też potępiane przez opinię publiczną.

Zawodnik kontynuujący grę w przegranej pozycji mógł w swojej praktyce wielokrotnie nie dać mata, np. z hetmanem więcej i oceniał rywala na tle swoich umiejętności. Pięć minut dla jednego szachisty oznacza wiele czasu, a dla wielu innych olbrzymi niedoczas i nerwowe wykonywanie posunięć.

W szachach światowych też nie brak tego typu zdarzeń. Tak oto zapatował Bułgara Kiryła Georgiewa sam Garri Kasparow w MŚ w grze błyskawicznej w Kanadzie.

G. Kasparow - K. Georgiew

MŚ blitz P-5', Saint John 1988

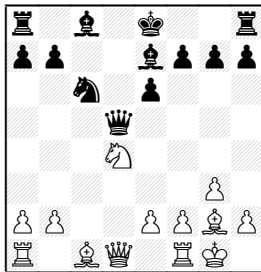

Remis

Ćwierćfinałowy czteropartiowy mecz zakończył się porażką Kasparowa 1,5-2,5.

Na międzynarodowym turnieju, Pucharze „Polonii” Warszawa, w ostatniej rundzie grali dwaj mistrzowie międzynarodowi z Węgier.

P. Szilagyi - G. Kallai, Warszawa 1984, 1.c4 ♖f6 2.♗f3 c5 3.g3 d5 4.c:d5 ♗:d5 5.♙g2 ♗c6 6. ♗c3 e6 7.0-0 ♙e7 8.d4 c:d4 9. ♗:d5 ♜:d5 10.♗:d4

W tej pozycji nieoczekiwanie Kallai poddał się, mówiąc, że ma gorszą pozycję (po 10...♜c4+/=) i źle się czuje. Przeciwnik zaprotestował (!!) i wpisał na blankiecie remis. Dwaj doświadczeni sędziowie Tadeusz Justyna i Zbigniew Czajka uznali wygraną i słusznie! Szilagyi odwołał się do jury d'appel twierdząc, że rodak postawił go w niezręcznej sytuacji. Jury podtrzymało decyzję arbitra, bo do remisu potrzebna jest zgoda obu graczy, a do poddania wystarcza jednostronna decyzja. **1-0.**

W tym przypadku, nie tak drastycznym, jak omawiany, sędziowie podjęli słuszną decyzję. Praktycznie nie było możliwości ukarania Kallaia, z uwagi na ostatnią rundę, ale Szilagyi otrzymał nagrodę fair play!

„Pomieszanie z poplątaniem”

W jednym z turniejów błyskawicznych w Rosji, granych tempem P-5', kiedy to obie strony miały już tylko sekundy, białe zaszachowały czarnego króla. Czarne nie zauważyły, że król został zaatakowany i wykonały nieprawidłowe posunięcie pozostawiając króla pod szachem. Z kolei, białe nie zareklamowały nieprawidłowego posunięcia, tylko w warunkach olbrzymiego niedoczasu wykonały jakieś posunięcie i nacisnęły zegar. Ciekawa była reakcja czarnych!? Mianowicie zawodnik grający czarnymi zatrzymał zegar i zgłosił sędziemu, że białe wykonały „nieprawidłowe” posunięcie, bo nie reklamowały, że król czarnego był pod szachem. W tej sytuacji czarne domagały się zwycięstwa z uwagi na „nieprawidłowe posunięcie” białych.

Jest to klasyczne nieporozumienie. Nie ma bowiem obowiązku reklamowania przez zawodnika nieprawidłowego posunięcia rywala. Nie reklamował, więc trzeba przejść nad tym do porządku dziennego i kontynuować partię po ruchu białych. Czarny musi usunąć króla spod szacha lub go zastąpić, nie dając rywalowi szansy na reklamowanie nieprawidłowego posunięcia w kolejnym ruchu.

W nowych „Przepisach gry” obowiązujących od 1 lipca 2014 roku, obowiązują następujące zasady w szachach szybkich i blitzach. Praktycznie jednolicono przepisy gry dla tych dwóch rodzajów szachów: *W momencie, gdy obaj zawodnicy zakończyli po dziesięć (poprzednio trzy) posunięć żadne reklamacje dotyczące nieprawidłowego ustawienia bierek na szachownicy czy samego ułożenia szachownicy nie mogą być uwzględnione. Nieprawidłowe posunięcie jest zakończone z chwilą uruchomienia zegara przeciwnika. Jeżeli sędzia zauważy tę nieprawidłowość, to powinien natychmiast przerwać partię i zaliczyć porażkę zawodnikowi, pod warunkiem, że jego przeciwnik nie wykonał jeszcze następnego posunięcia. Jeżeli sędzia nie interweniuje, przeciwnik ma prawo (ale nie musi! Dop A.F) zażądać przyznania mu zwycięstwa, pod warunkiem, że nie wykonał jeszcze swojego posunięcia.*

Jeżeli przeciwnik nie reklamuje nieprawidłowości, a arbiter nie interweniuje, nieprawidłowe posunięcie jest ważne i partia powinna być kontynuowana. Po wykonaniu przez przeciwnika następnego posunięcia, nieprawidłowe posunięcie nie może być poprawione, chyba, że uzgodnili to obaj grający bez interwencji sędziego.

Jeżeli sędzia zobaczy, że oba króle są szachowane albo pionek stoi na polu promocji, to powinien poczekać z podjęciem decyzji do czasu zakończenia następnego posunięcia. Jeżeli po wykonaniu następnego posunięcia nadal pozycja jest nieprawidłowa, to powinien zadeklarować remis w tej partii.

Zabobony i przesady

W świecie szachów zawodniczek i zawodnicy przynoszą na salę gry, różne „szczęśliwe” przedmioty. Na stolikach, w rozgrywkach młodych szachistów w ME od 8 do 18 lat można znaleźć talizmany, amulety, laleczki, maskotki, ozdobne długopisy, szczęśliwe wizytówki, małe chorągiewki itp. itd. Okazuje się jednak, że nie dotyczy to tylko naszych najmłodszych.

Na szczeblu światowym zabobony i przesady znajdują też swoje miejsce. Michaił Botwinnik chodził na rundy tylko jedyną „szczęśliwą” drogą. Ksawery Tartakower unikał fotografowania przed rundą, podobnie jak i Garri Kasparow, który wielokrotnie spóźniał się o 5 minut na rundy na olimpiadach (nie obowiązywało wtedy „zero tolerancji”), aby fotoreporterzy odeszli od stolików. Aleksander Alechin jeździł ze sjamskim kotem, który miał za zadanie przejść po szachownicy przed rozpoczęciem gry, albo siedział na kolanach żony Alechina. Miał też specjalny sweter z wyhaftowaną podobizną kota. Z kolei Borys Spasski przed ważnymi partiami słuchał pieśni Aleksandra Wertyńskiego.

Sędziowie muszą tu wykazać pełne zrozumienie i cierpliwość, zwracając uwagę tylko na sytuacje, w których przyniesione przedmioty wyraźnie przeszkadzają przeciwnikowi. Miałem taki przypadek z Chinkami, które przychodziły na rundy z Moskwy z małymi buteleczkami jakiegoś olejku czy balsamu, który wcierali w skronie. Niestety wydzielał dziwny zapach, przeszkadzający rywalom i musiałem zabronić im używania płynów.

Idealnie równa pozycja

W turniejach, w których jest zakaz ofert remisowych czy podpisywania remisu do 40 posunięcia, może wytworzyć się idealnie równa pozycja, która praktycznie nie zawiera żadnych możliwości gry na wygraną.

Cóż, nie ma rady zawodnicy muszą kontynuować grę i „dobiec” do mety. To nikomu nie zaszkodzi, ale w partiach pomiędzy zawodnikami o różnym poziomie gry w tzw. „absolutnie równych pozycjach” mogą pojawić się interesujące możliwości i szanse na wygraną po kilku „jałowych posunięciach”.

Trochę inna sytuacja jest, gdy obowiązują „pełne przepisy sofijskie” - wtedy zawodnicy mogą się zwrócić do sędziego (lub eksperta, gdy arbiter nie ma odpowiedniego szachowego tytułu FIDE) o zgodę na podpisanie remisu. Takie decyzje wydawałem kilkakrotnie, np. w Dortmundzie.

W oparach historii przepisów

Często zastanawiamy się nad genezą poszczególnych sformułowań w „Przepisach gry FIDE”, proponując różne, tzw. „lepsze” sformułowania czy istotne zmiany.

Przyjrzyjmy się artykułowi **4.8. Zawodnik traci prawo reklamacji z tytułu naruszenia przez przeciwnika przepisów art. 4.1 - 4.7 (opisujących dotknięcie bierki lub kilku bierek, wykonanie roszady czy promocji pionka), z chwilą dotknięcia jakiejkolwiek bierki na szachownicy z zamiarem wykonania nią posunięcia lub zbitcia.**

Przed wielu laty w turnieju o mistrzostwo Belgradu w r. 1962 zawodnik podstawił hetmana, ale partner mający wygraną pozycję pozwolił mu ruch cofnąć. Kiedy jednak po paru ruchach sytuacja zmieniła się radykalnie zareklamował przewinienie białych u sędziego, żądając anulowania posunięć, wykonanych od tego momentu.

Sędzia nie wiedział co zrobić, bowiem żaden kodeks szachowy nie mówi o niedopuszczalności cofania posunięć! Nasz ówczesny IA Zbigniew Miller ujął to tak w 1965 roku: „A cóż to jest za przestępstwo nie przewidziane przez prawo? Chyba, że znowu oprzemy się na prawie zwyczajowym....

Czy ruch wykonany po cofnięciu posunięcia jest ruchem nieprawidłowym? Przy interpretacji poszczególne kodeksy same to pojęcie zwięzają, mówiąc np. tak jak Kodeks Polski, że posunięciem nieprawidłowym jest ruch wykonany z naruszeniem kilku znanych paragrafów, w których przecież o cofaniu przez zawodnika wykonanego ruchu nic nie ma. Sądzę, że należy po prostu przyznać się do poważnej luki w przepisach i uregulować tę sprawę w przyszłości. W chwili obecnej jedni sędziowie mogą przez analogię do ruchu nieprawidłowego zarządzać cofnięcie wykonanych potem posunięć, inni, bardziej liberalni, jeśli partner od razu nie reklamował, a gra potoczyła się dalej, przejdą nad tym przewinieniem do porządku dziennego”.

Sytuacja nie uległa zmianie również w aktualnych przepisach FIDE, aczkolwiek obecnie nie ma żadnej wątpliwości. Cofnięty ruch był posunięciem prawidłowym, więc nie ma żadnego powodu i podstaw do powrotu do pozycji, w której zawodnik podstawił hetmana.

IA Z. Miller opisuje kolejną bardziej złożoną sytuację: „W latach 60-ych na turnieju o mistrzostwo Paryża jedna z zawodniczek dotknęła skoczka, a potem wykonała ruch wieżą. W momencie, kiedy czarne zaczęły myśleć nad odpowiedzią cofnęła wykonane posunięcie i zrobiła ruch skoczkiem. Na reklamację partnerki wyjaśniła jej, że przecież zawsze ruch musi wykonać bierka najpierw dotknięta, a więc i ona sama ma prawo go

zmienić! Brzmi to zaskakująco, ale... zgodnie z przepisami, które tę możliwość chyba przeoczyły”.

Zbigniew Miller słusznie twierdził, że zmiana wykonanego ruchu powinna mieć miejsce wyłącznie na reklamację partnera i wtedy winowajca ponosiłby choć tę niewielką konsekwencję swego błędu. Poza tym nie można dopuścić, aby ktoś sam stwierdzał, że figurę dotknął, kiedy partner tego nie widział!

Współcześnie, w roku 2014, można sobie wyobrazić sytuację, że zawodnik po wykonaniu słabego posunięcia, cofnął go, mówiąc, że przed tym dotknął inną figurę, którą musi teraz zrobić posunięcie. Nie jego wina, że rywal tego nie widział! Pomysłowość szachistów nie ma granic! Inna rzecz, że dawniej w szachy grali rutyniarze, zawodnicy w wieku 40-50 lat, którzy znali setki tricków i potrafili je wykorzystywać w walce z „nowicjuszami”. Obecnie grają w szachy dzieci i młodzież, która w klubach bardzo rzadko ma do czynienia z dawnymi weteranami szachowych bojów.

Przykładowo w latach 50-ych, kiedy to jeszcze odkładano partie i sędziowie mieli wiele kłopotów z zapisanymi posunięciami i różnymi sytuacjami w dogrywkach, doszło do absurdalnej sytuacji. Mianowicie na trzeciorzędym turnieju w Warszawie, jeden z uczestników dogrywki przyszedł na salę i zgłosił sędziemu, że poddaje partię, co arbiter natychmiast odnotował w tabeli. Wtedy można było godzinę spóźnić się na partię lub dogrywkę, chyba, że zawodnik miał mniej czasu.

Poddający partię siedział na sali i po godzinie zobaczył, że jego rywal nie przybył na dogrywkę. Poprosił sędziego o zmianę wyniku. Sędzia odmówił i miał rację, bo poddanie zakończyło partię, a przeciwnika ktoś mógł powiadomić telefonicznie, że nie musi przychodzić na salę. W ten sposób nieobecny wygrał partię!

Warto tu przypomnieć podobną sytuację turnieju w Londynie w 1922 roku, uznawaną za wzór fair-play. Mianowicie partia Capablance - Vidmar została odłożona w przegranej pozycji dla Vidmara, który był bez jakości i pionka. Vidmar przybył na dogrywkę, Capablance nie było, więc sędzia włączył jego zegar. W pewnym momencie, sędzia podszedł do Vidmara, który oglądał inną partię, oznajmiając, że za chwilę opadnie chorągiewka mistrza świata. Wtedy Vidmar podjął błyskawiczną decyzję, podbiegł do stolika, przewrócił swojego króla i oznajmił, że poddaje partię! Zwycięstwo zaliczono nieobecnemu Capablance.

Różni zawodnicy, różne zwyczaje i sytuacje. Jest arbiter, który musi je rozwiązywać i podejmować decyzje!

Pojęcia „dobry sędzia” i „zły sędzia”

Często tak bywa, że opinie o arbitrze kształtują ludzie, którym wygodna jest taka czy inna postawa sędziego. Bywały niezwykle pozytywne opinie o arbitrze X, który prowadził turnieje bez jakichkolwiek protestów, w pełnej harmonii między zawodnikami i organizatorami. Nigdy nie wkraczał w żadne sprawy i zgadzał ze wszystkim, co proponowali zawodnicy. Nie reagował na spóźnienia na rundy, przyjmował dowolne usprawiedliwienia, tolerował wychodzenie na papierosa do pokoju, przyjmował niewypełnione formularze partii, nie zwracał uwagi na rozmowy na sali. Krótko mówiąc był „ludzki i uczynny”, nie komenderował i cieszył się jak największym mirem wśród zawodników.

Wspomniany przeze mnie IA Zbigniew Miller w 1965 roku opisał innego arbitra Y, który był jego przeciwieństwem i ostro krytykował łagodnego kolegę X, nie zostawiając na nim suchej nitki. Mówił: *„Dajcie mi tylko posędziować mistrzostwa Polski, to ja wam pokażę, jak należy postępować z zawodnikami”*.

Opis IA Z. Millera: *„Kolegium Sędziów postanowiło powierzyć mu funkcję sędziego w MP i pod jego kierunkiem tak przebiegał turniej, a właściwie pierwszy dzień turnieju, bo dłużej już nie sędziował*.

W chwili rozpoczęcia rundy, nowy sędzia położył przed sobą „Kodeks szachowy” i postanowił ściśle egzekwować przepisy. Dwaj mistrzowie A. i B. spóźnili się parę minut (wówczas pozwalano na godzinne spóźnienie) i zasiedli do gry nie usprawiedliwiając się u sędziego, co wymagał Kodeks. Sędzia odczekał pół godziny, po czym oznajmił zdumionym zawodnikom: *„Panowie, wasza gra jest nieważna i nie zaliczę jej póki nie wyjaśnicie przyczyn spóźnienia. Dla mnie jesteście w dalszym ciągu nieobecni. Bez usprawiedliwienia przed sędzią nie mieliście prawa przystąpić do gry. Proszę się usprawiedliwić i zacząć grę od początku”*.

Zawodnicy odmówili jednak podporządkowania się tej decyzji, wobec czego sędzia zaliczył obu przegraną. Przechodząc koło zawodników „C” i „D” sędzia spostrzegł, iż zawodnik „C” pisze bardzo nieczytelnie i natychmiast zareagował i zarządził: *„Proszę przepisać ten formularz i pisać wyraźnie”*.

Po kwadransie przyszedł skontrolować wydane zarządzenie, ale zawodnik ani myślał o czytelnym zapisywaniu, mówiąc, że inaczej nie umie i nie będzie pisał. Sędzia w powołaniu się na odpowiedni paragraf „Przepisów gry” zaliczył mu przegraną. Zawodnik E miał zwyczaj wstawać po ruchu i spacerować rozmawiając z kim się dało, jak to on wspaniale stoi w tej partii. Sędzia zwrócił mu na to uwagę i zagroził zaliczeniem przegranej, jeśli się to powtórzy. Powtórzyło się dwa razy i naszemu mistrzowi pojawiło się w tablicy zero.

Mistrz „F”, nic nie mówiąc, wstał od stolika i poszedł na górę do swego pokoju po papierosa. Po powrocie, za opuszczenie sali, przy podejrzeniu korzystania w pokoju z książek szachowych został ukarany przegraną. Mistrz „G”, jak donieśli sędziemu kibice, cofnął posunięcie w partii za zgodą partnera, gdyż pomyłka była jaskrawa i grał dalej. Sędzia Y, gdy się o tym dowiedział ukarał sprawcę przegraną, a partnera surowym upomnieniem.

Mistrz „H” zatrzymał zegar, gdyż poproszono go do telefonu - nadszedł sędzia i również zaliczył przegraną. Mistrz „K” poddał się w pozycji, w której mógł dać mata w jednym ruchu, co sędzia uznał za znowę i bez pardonu obu grających obdarzył zerami. Podobnych wypadków było jeszcze kilka, przy czym za picie wódki przy kolacji wyrzucił z turnieju ostatnich, dotąd nie ukaranych zawodników.

Wieczorem poszły w ruch telegramy do zarządu związku i kolegium sędziów o natychmiastową zmianę sędziego, co też bez jego wysłuchania natychmiast zostało zarządzone. Na drugi dzień stawiony przed wysokim aeropagiem sędzia „Y” odczytał po kolei wszystkie paragrafy, wg których wydawał decyzje i... trudno mu było coś zarzucić. Wszyscy zawodnicy uważali jednak jego sędziowanie za jeden wielki skandal i uchwalili, że nigdy więcej nie zagrają w turnieju, w którym sędziować będzie pan Y. Oto jest życie z jego prawami w ostrym konflikcie z martwą literą!

Ale teraz sprawa najtrudniejsza - jakie wyciągnąć stąd wnioski? Nie jest to bynajmniej proste, bo winien był nie tylko sędzia, ale i zawodnicy - przy dużych lukach w przepisach i zwyczajach turniejowych. Wniosek najważniejszy jaki się nasuwa, to że w takiej sytuacji ocalić nas może jedynie zdrowy rozsądek! Należy więc szukać zawsze złotego środka między surowością przepisów, a wyrozumiałością dla półprzytomnych w czasie gry zawodników, między wychowywaniem, a nie wtrącaniem się we wszystko, między karaniem przekroczeń, a nie rozbijaniem turnieju”.

Komentarz A.F.:

Dwie różne osobowości, dwa różne rodzaje postępowania z zawodnikami. Skrajności zawsze budzą wątpliwości i w praktyce sędziowskiej należy ich unikać.

Gdy jednak spojrzymy na sprecyzowane obecnie obowiązki arbitra w art. 12, a mianowicie: powinien dopilnować dokładnego przestrzegania „Przepisów gry”, zapewnić przestrzeganie zasad fair play, dopilnować, aby zawodnikom nie przeszkadzano w trakcie partii i nadzorować przebieg zawodów, to okaże się, że w świetle obecnych przepisów, zachowań zawodników itp. - właśnie sędzia Y był znacznie bliższy współczesnych zasad pracy arbitra.

Mistrzostwa świata kobiet w grze szybkiej i błyskawicznej

MŚ kobiet w Chanty Mansyjsku (23-29 IV 2014) już były dla mnie dwunastymi MŚ w blitzach i szachach szybkich (w tym drugimi kobiet), które miałem zaszczyt sędziować. W przeddzień rozgrywek, na Konferencji Technicznej przedstawiłem regulamin opracowany przez FIDE, zgodnie z którym obowiązywał zakaz proponowania i akceptacji remisu w trakcie gry oraz „zero tolerancji” odnośnie spóźnienia na rundy.

Wyjaśniłem, że ten drugi przepis będzie obowiązywał tylko w szachach szybkich (P-15'+10'') i ustaliłem godziny rozpoczynania rund zakładając, że czas trwania rundy i kojarzeń zajmie 1 godz. i 15 minut. Tak też udało się przeprowadzić całą imprezę - trzy dni po 5 rund, z dokładnością do dwóch minut. Natomiast w partiach błyskawicznych (P-3'+2'') obowiązywał inny harmonogram (pięć podwójnych rund dziennie). Mianowicie 3-4 minuty przed rundą zapraszałem zawodniczki do zajęcia miejsc, po czym dawałem trzy minuty czasu na spokojne skoncentrowanie się przed grą i rozpoczynałem rundę.

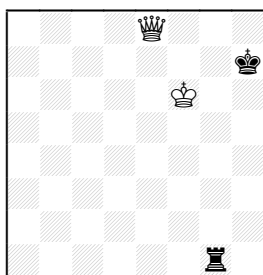
Po zakończeniu ostatniej partii ogłaszałem trzy minuty przerwy na przestawienie wizytówek zawodniczek na stolikach i nazwisk w transmisji internetowej. Po czym ogłaszałem rozpoczęcie drugiej partii. Po drugiej partii następowała 10-minutowa przerwa na kojarzenie i ustawienie nowych par na stolikach i powtarzała się procedura.

Na Konferencji wyjaśniłem też, że będę przyjmował w obu MŚ reklamacje odnośnie trzykrotnego pojawienia się tej samej pozycji. Były 4 reklamacje pozytywnie załatwione. Jeśli chodzi o regułę 50 posunięć bez ruchu pionkiem i zbita, to sędziowie będą automatycznie liczyli i będą przerywali grę, nawet bez reklamacji zawodniczek. Ta ostatnia decyzja była związana z faktem, że było mniej sędziów, niż stolików i zawodniczki nie mogły śledzić zapisu partii prowadzonego przez arbitra siedzącego przy stoliku.

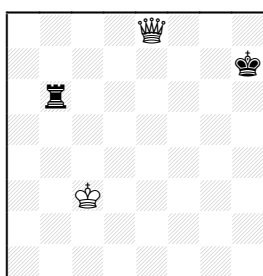
Składanie reklamacji w sytuacji, gdy zawodniczka dysponuje tylko 2 sekundami jest trudne, gdyż grozi natychmiastowym przekroczeniem czasu, np. przy próbie zatrzymywania zegara. Ten system wypróbowałem już kilkakrotnie w rozgrywkach mężczyzn, m.in. w partiach Radżabow - Bu, Ponomariow - Eljanow oraz kilku innych i spotkało się to z uznaniem zawodników.

Z kobietami jednak nie jest łatwo. W blitzu powstała pozycja.

B. Khotenaszwili - A. Gorjaczkina
MŚ Blitz, Chanty Mansyjsk 2014

Ostatnie bicie było w 109 posunięciu. **131. ♖h5+** Widziałem, że wygrywa elementarne posunięcie, które naturalnie trzeba znać! **131. ♜e4+ ♕g8**
132. ♜a8+ ♖h7 **133. ♜a7+** itd. i spokojnie odszedłem. Grano **131... ♕g8**
132. ♜d5+ ♖h7 **133. ♜e4+ ♕g8** **134. ♜c4+** Wygrywało znów proste **134. ♜a8+ ♖h7** **135. ♜a7+** itd. **134... ♖h7** **135. ♜d3+ ♕g8** **136. ♜h3 ♜g7**
137. ♜b3+ ♖h7 **138. ♜d3+ ♕g8** **139. ♜d5+ ♖h7** **140. ♜e4+ ♕g8** **141. ♜e8+ ♖h7** **142. ♜f8 ♜g6+** **143. ♖f5 ♜g7** **144. ♜e8 ♜g8** **145. ♜h5+ ♕g7** **146. ♖e6 ♜f8** **147. ♜g5+ ♖h7** **148. ♖e7 ♜g8** **149. ♜h5+ ♕g7** **150. ♜f7+ ♖h8**
Doszedłem ponownie do szachownicy i zobaczyłem niespodziewane remisujące posunięcie. **151. ♖f6?? ♜g6+!** **152. ♖f5 ♜g5+** **153. ♖f4 ♜g4+**
154. ♖f3 ♜g3+ **155. ♖f2 ♜g2+** **156. ♖e1 ♜g1+** **157. ♖d2 ♜d1+?** Teraz remisują elementarne szachy wzdłuż linii „g”: **157... ♜g2+** **158. ♖d3 ♜g3+** itd., ale gra potoczyła się tak. **158. ♖c3 ♜c1+** **159. ♖b4 ♜b1+** **160. ♖a3 ♜a1+** **161. ♖b2 ♜b1+** **162. ♖a3 ♜a1+** **163. ♖b4 ♜b1+** **164. ♖c5 ♜b5+?**
Szachowanie z pierwszej linii też remisuje. **164... ♜c1+** **165. ♖d6 ♜d1+** **166. ♖c7 (166. ♖e7 ♜d7+)** **166... ♜c1+** **167. ♖d8 ♜c8+** itd. **165. ♖d4 ♜b4+** **166. ♖c3 ♜b6** **167. ♜e8+ ♖h7**

168. ♜d7+ Minęło 61 posunięć - sprawdziłem to na komputerze i powiedziałem remis!

Gruzinka obraziła się, bo sądziła, że wygrywa po 2 posunięciach, a tymczasem po naturalnym **168... ♕g6**. Prawdę mówiąc jest wygrana, ale po 15 precyzyjnych posunięciach.

Po tej partii Gruzinka nie chciała przystąpić do rewanżowego pojedynku. Pewnie nie wiedziała, że za wycofanie się z MŚ jest kara 5.000 USD (pięć tysięcy), ale w końcu, po paru minutach pertraktacji, udało się mi ją przekonać. Zagrała i wygrała drugą partię!

W gruncie rzeczy nieco wyprzedziłem tylko artykuł, który znalazł się w przepisach obowiązujących od 1 lipca 2014 roku - vide artykuł

9.6. *Partia kończy się remisem w następujących sytuacjach:*

a. *identyczna pozycja pojawiła się przynajmniej po raz piąty w wyniku kolejnych przemiennych posunięć obu zawodników.*

b. *Obaj zawodnicy wykonali przynajmniej 75 posunięć, bez posunięcia pionkiem i jakiegokolwiek bicia.*

Nowe przepisy 1 lipca 2014

Warto, aby zawodnicy, podobnie jak sędziowie, kolejny raz przejrzyli najważniejsze zmiany lub uzupełnienia niektórych artykułów w „Przepisach gry FIDE” wprowadzone od lipca 2014,

W przepisach gry wyodrębniono dwie części:

- a) podstawowe przepisy gry,
- b) zasady rozgrywania turniejów

Art. 3.10. c. *Pozycja jest nieprawidłowa, jeżeli nie można do niej doprowadzić przez wykonanie jakiegokolwiek serii prawidłowych posunięć.*

Art. 4.6. *Promocja pionka może być wykonana w różny sposób: pionek nie musi być postawiony na polu promocji oraz usunięcie pionka i postawienie nowej figury na polu promocji może być dokonane w dowolnej kolejności.*

Art. 4.7. *Posunięcie uważa się za wykonane w przypadku bicia, kiedy zbita bierka została usunięta z szachownicy i zawodnik umieścił własną bierkę na tym nowym polu oraz odjął rękę od zbitej bierki oraz w przypadku roszady, kiedy zawodnik odjął rękę od wieży postawionej na polu, które przekroczył król.*

Kiedy zawodnik wypuścił króla z ręki, posunięcie nie jest jeszcze wykonane, ale zawodnik nie ma prawa zrobić żadnego innego posunięcia poza roszadą w tym kierunku, jeżeli takie posunięcie jest prawidłowe. Jeżeli roszada z tą wieżą jest nieprawidłowa, to zawodnik musi zrobić inne prawidłowe posunięcie królem, włączając w to roszadę z drugą wieżą.

Art. 4.7.c. *W przypadku promocji pionka posunięcie uważa się za wykonane, kiedy zawodnik odjął rękę od nowej figury umieszczonej na polu promocji.*

Art. 6.2. a. Uzupełnienie:

Zawodnik, po wykonaniu swojego posunięcia, musi mieć możliwość naciśnięcia dźwigni zegara i jego przełączenia, nawet jeśli przeciwnik wykonał następne posunięcie.

Art. 7.5. *Jeżeli zawodnik postawił pionka na polu promocji, nacisnął zegar, ale nie zamienił pionka na promowaną figurę, to posunięcie jest nieprawidłowe. Pionek powinien być zamieniony na hetmana tego samego koloru.*

Po procedurze omówionej w artykule 7.5, w przypadku zakończenia wykonania pierwszego nieprawidłowego posunięcia przez jednego z zawodników, sędzia powinien przyznać przeciwnikowi bonifikatę w postaci dwóch minut dodatkowego czasu do namysłu; po zakończeniu wykonania drugiego nieprawidłowego posunięcia, przez tego samego zawodnika, sędzia powinien orzec jego porażkę.

Jednakże partię uznaje się za remisową, jeżeli w końcowej pozycji przeciwnik, za pomocą jakiegokolwiek serii prawidłowych posunięć, nie może zamatować króla ukaranego zawodnika.

Nowy przepis

Art. 9.6. Partia kończy się remisem w następujących sytuacjach:

a. identyczna pozycja, zgodnie z art. 9.2b, pojawiła się przynajmniej po raz piąty w wyniku kolejnych przemiennych posunięć obu zawodników.

b. jeżeli obaj zawodnicy wykonali przynajmniej 75 kolejnych przemiennych posunięć, bez posunięcia pionkiem i jakiegokolwiek bicia.

Jednakże w przypadku, gdy ostatnim posunięciem jedna ze stron matuje, to ten mat wygrywa partię.

Art. 11.2. Pojęcie „strefa rozgrywek” obejmuje: wydzielone „salę gry”, sanitariaty, wydzielony bufet i inne pomieszczenia wyznaczone przez sędziego. „Sala gry” oznacza miejsce, w którym są rozgrywane partie. Tylko za zgodą arbitra zawodnik może opuścić „strefę rozgrywek”, a zawodnik, będący na posunięciu - „salę gry”.

Art. 11.3. b. *W trakcie rozgrywania partii, w strefie rozgrywek, zawodnik nie ma prawa posiadania telefonu komórkowego, ani żadnego innego urządzenia elektronicznego do komunikacji. Jeżeli nie ma wątpliwości, że zawodnik wziął ze sobą takie urządzenia do strefy rozgrywek, to przegrywa partię. Przeciwnik odnosi zwycięstwo. Regulamin turniejowy może określać inne, mniej surowe kary.*

Arbiter lub upoważniona przez niego osoba tej samej płci, może zażądać, żeby zawodnik pozwolił sprawdzić swoje ubranie, teczkę lub inne przedmioty, co powinno być dokonane dyskretnie z zachowaniem

prywatności. Jeżeli zawodnik odmówi współpracy w tej kwestii, to arbiter powinien podjąć odpowiednie działania.

Po Kongresie 2014 roku w Tromsø – art. 11.3b jeszcze formalnie niezatwierdzony wygląda tak:

11.3.b. *W trakcie rozgrywania partii, w strefie rozgrywek, zawodnik nie ma prawa posiadać telefonu komórkowego, ani jakiegokolwiek innego urządzenia elektronicznego do komunikacji, jak też żadnego urządzenia mogącego sugerować szachowe posunięcia. Jednakże regulamin turniejowy może dopuszczać przechowywanie wymienionych urządzeń w oddzielnej teczce, torebce, czy innym pakunku zawodnika, ale pod warunkiem, że urządzenie jest całkowicie wyłączone. Ponadto zawodnik, w trakcie partii, nie ma prawa ruszania tego pakunku bez zgody sędziego.*

Jeżeli nie ma wątpliwości, że zawodnik wziął ze sobą takie urządzenia do strefy rozgrywek, to przegrywa partię. Przeciwnik odnosi zwycięstwo. Regulamin turniejowy może określać inne, mniej surowe kary.

Arbiter może zażądać, żeby zawodnik pozwolił sprawdzić swoje ubranie, teczkę lub inne przedmioty, co powinno być dokonane dyskretnie z zachowaniem prywatności. Arbiter lub upoważniona przez niego osoba tej samej płci, co zawodnik, może dokonać wzmiankowanej inspekcji. Jeżeli zawodnik odmówi współpracy w tej kwestii, to arbiter powinien podjąć działania w zgodzie z art. 12.9.

Art. 11.8. *Zawodnik ma prawo prosić sędziego o wyjaśnienie poszczególnych artykułów „Przepisów gry”.*

Art. 11.9. *Zawodnik ma prawo odwołania się od każdej decyzji sędziego, nawet po podpisaniu formularza partii, chyba że regulamin zawodów przewiduje inny tryb postępowania.*

Art. 12.2. *Sędzia powinien: zapewnić przestrzeganie zasad uczciwej gry (fair play) oraz podjąć specjalne starania w interesie zawodników niepełnosprawnych i zawodników potrzebujących pomocy medycznej.*

Art. 12.4. *Sędzia może wyznaczyć asystenta do nadzorowania przebiegu partii, przykładowo w sytuacjach, gdy w kilku partiach jest niedoczas.*

Aneks A. Szachy szybkie

- istotne zmiany!

A.1 *Do szachów szybkich zalicza się partie, w których każdy z zawodników otrzymuje na zakończenie wszystkich posunięć więcej niż 10 minut, ale mniej niż 60 minut albo w których przydzielony przed rozpoczęciem partii ustalony czas, który po uwzględnieniu dodatku sekundowego na każde posunięcie, pomnożonego przez 60, mieści się w tych granicach.*

A.3. Zasady rozgrywania turniejów dla partii klasycznych stosuje się, gdy: jeden sędzia przypada na nie więcej, niż trzy partie, a wszystkie partie są zapisywane na formularzu przez sędziego lub jego asystenta.

A.4. We wszystkich innych sytuacjach, należy stosować przepisy: W momencie, gdy obaj zawodnicy zakończyli po dziesięć (10) posunięć, nie można dokonać żadnej korekty nieprawidłowego ustawienia wskazówek zegara, z wyjątkiem sytuacji, w których zostałby naruszony harmonogram turnieju oraz żadne reklamacje dotyczące nieprawidłowego ustawienia bierok na szachownicy czy samego ułożenia szachownicy nie mogą być uwzględnione. W przypadku, gdy wieża lub król znajdują się na niewłaściwym polu (np. zamieniono pozycje króla i hetmana), to wykonanie roszady nie jest w tej partii dozwolone.

Nieprawidłowe posunięcie jest zakończone z chwilą uruchomienia zegara przeciwnika. Jeżeli sędzia zauważy tę nieprawidłowość, to powinien natychmiast przerwać partię i zaliczyć porażkę zawodnikowi, pod warunkiem, że jego przeciwnik nie wykonał jeszcze następnego posunięcia. Jeżeli sędzia nie interweniuje, przeciwnik ma prawo do żądania przyznania mu zwycięstwa, pod warunkiem, że nie wykonał jeszcze swojego posunięcia. Naturalnie partia kończy się remisem, jeśli powstała pozycja, w której przeciwnik nie może zamatować jego króla za pomocą jakiegokolwiek serii prawidłowych posunięć.

Jeżeli przeciwnik nie reklamuje nieprawidłowości, a arbiter nie interweniuje, nieprawidłowe posunięcie jest ważne i partia powinna być kontynuowana. Po wykonaniu przez przeciwnika następnego posunięcia, nieprawidłowe posunięcie nie może być poprawione, chyba, że uzgodnili to obaj grający bez interwencji sędziego.

Zawodnik zgłaszający przekroczenia czasu musi zatrzymać zegar i powiadomić sędziego. Uznanie zwycięstwa wymaga, aby po zatrzymaniu zegarów chorągiewka sygnalizacyjna reklamującego była uniesiona, a jego przeciwnika opadnięta.

Jeżeli sędzia zobaczy, że oba króle są szachowane albo pionek stoi na polu promocji, to powinien zaczekać z podjęciem decyzji do czasu zakończenia następnego posunięcia. Jeżeli po wykonaniu następnego posunięcia nadal pozycja jest nieprawidłowa, to powinien zadeklarować remis w tej partii.

Aneks B. Gra błyskawiczna

B.1. Do gry błyskawicznej zalicza się partie, w których każdy z zawodników otrzymuje na zakończenie wszystkich posunięć 10 minut lub mniej, albo czas, który z dodatkiem sekundowym na posunięcie, pomnożonym przez 60, wynosi 10 minut lub mniej.

B.2. *W przypadku nakładania kar wymienionych w „Zasadach rozgrywania turniejów”, przeciwnik otrzymuje minutę dodatkowego czasu, a nie dwie minuty.*

B.3. *Zasady rozgrywania turniejów (czyli dla partii standardowych) stosuje się, gdy jeden sędzia przypada na jedną partię i każda partia jest zapisywana na formularzu do zapisu partii przez sędziego lub asystenta.*

B.4. *We wszystkich innych zawodach partie powinny być rozgrywane według „Przepisów gry szybkiej”, jak podano w art. A.4.*

Aneks G. Szybki finisz

Przepis stosuje się tylko w partiach standardowych i szybkich, granych bez dodatku sekundowego na posunięcie. Natomiast nie można go stosować w partiach błyskawicznych.

G.4. *Zawodnik na posunięciu, mający mniej niż dwie minuty na zegarze, ma prawo domagać się, aby obaj zawodnicy otrzymali dodatkowo po 5 sekund na posunięcie (z kumulacją lub bez niej), jeśli jest taka możliwość. Takie żądanie jest jednocześnie propozycją remisu.*

Jeżeli art. G.4 nie jest stosowany, to zawodnik na posunięciu, mający mniej niż dwie minuty na zegarze, ma prawo przed opadnięciem chorągiewki, domagać się uznania partii za remis, jeżeli zdaniem reklamującego przeciwnik nie może wygrać normalnymi środkami. Jeżeli sędzia zgodzi się z tym, to orzeka remis.

Sędzia może odrzucić reklamację lub odłożyć podjęcie decyzji i wtedy partia powinna być kontynuowana w jego obecności. Sędzia powinien oznajmić ostateczny rezultat partii w trakcie gry, albo natychmiast po opadnięciu jednej z chorągiewek. W każdym przypadku przeciwnik może otrzymać dwie minuty dodatkowego czasu do namysłu.

Sędzia powinien uznać partię za remisową, jeśli nie ma wątpliwości, że w końcowej pozycji zwycięstwo nie może być osiągnięte normalnymi środkami, albo po stwierdzeniu, że przeciwnik zawodnika, którego chorągiewka spadła nie może wygrać partii normalnymi środkami lub nie podjął wystarczającej próby wygrania partii normalnymi środkami.

Trudny problem sędziego

Na jednym z rosyjskich turniejów, granych tempem 90'/partia i 30"/ruch doszło do pozycji, w której białe miały jedną sekundę (1"), a czarne pięć minut (5'). Białe wykonały nieprawidłowe posunięcie i na ich zegarze pojawiło się 31 sekund. Arbiter obserwował tę sytuację, kazał wrócić nieprawidłowe posunięcie i dodał rywalowi 2 minuty.

Powstał problem, czy sformułowanie „dodatek 30 sekund na każde posunięcie”, oznacza również dowolne posunięcie np. e2-e5 lub ♘g1-g3 itp.

Rzeczywiście ta sytuacja, jak dziesiątki innych, nie została jasno przedstawiona w „Przepisach gry FIDE”, ale warto je uważnie przestudiować. Oczywiście problem jest zbyt trudny dla wielu sędziów, podobnie jak sytuacja, która miała miejsce przed laty w Wijk aan Zee w partii Radżabow - Smith.

Tam grano bez dodatku sekundowego, a Tejmur Radżabow w kompletnie wygranej pozycji na wykonanie dwóch-trzech ostatnich posunięć miał dosłownie 2 sekundy. Zrobił posunięcie wieżą, przewrócił gońca rywala, ten ponownie nacisnął zegar, aby Radżabow ustawił przewróconą figurę i Radżabow przekroczył czas. Główny sędzia przerażony nazwiskami graczy zamiast przyznać zwycięstwo Smithowi nie wiedział co zrobić i wezwał na pomoc dyrektora turnieju. Zaczęli się naradzać i zawodnicy nie wytrzymali presji i zgodzili się na remis!

Patrząc na ten problem z uwzględnieniem kontroli czasu z dodatkiem sekundowym, Radżabow otrzymałby dodatkowe 30”, co z nadwyżką wystarcza na poprawienie figur, a odcisnięcie zegara przez rywala dałoby mu potem, po wykonaniu kolejnego posunięcia, dodatkowe 30 sekund i w sumie miałby na ostatni ruch ponad minutę!

Spójrzmy na artykuły

7.4. *Jeżeli zawodnik przemieści jedną lub więcej bierek, to jest zobowiązany do przywrócenia właściwej pozycji na szachownicy na własnym czasie. Jeśli zachodzi konieczność, to zawodnik lub jego przeciwnik powinni zatrzymać zegar i prosić o asystę sędziego. Sędzia może ukarać zawodnika, który przemieścił bierki.*

7.5a. *Jeżeli w trakcie partii stwierdzono, że zostało wykonane i zakończone nieprawidłowe posunięcie, to należy przywrócić pozycję, która była przed wystąpieniem nieprawidłowości. Jeżeli nie można odtworzyć właściwej pozycji, powstałej tuż przed wystąpieniem nieprawidłowości, to partię należy kontynuować od pozycji, do której nie ma wątpliwości, że była prawidłowa. Po odtworzeniu prawidłowej pozycji, partia powinna być kontynuowana.*

7.5b. *Po procedurze omówionej w artykule 7.5 a, w przypadku zakończenia wykonania pierwszego nieprawidłowego posunięcia przez jednego z zawodników, sędzia powinien przyznać przeciwnikowi bonifikatę w postaci dwóch minut dodatkowego czasu do namysłu; po zakończeniu wykonania drugiego nieprawidłowego posunięcia, przez tego samego zawodnika, sędzia powinien orzec jego porażkę. Jednakże partię uznaje*

się za remisową, jeżeli w końcowej pozycji przeciwnik, za pomocą jakiegokolwiek serii prawidłowych posunięć, nie może zamatować króla ukaranego zawodnika.

7.6. *Jeżeli w trakcie partii stwierdzono, że bierki zostały przemieszczone z prawidłowych pozycji lub spadły z szachownicy, to należy przywrócić pozycję, która była przed wystąpieniem nieprawidłowości. Jeśli nie można odtworzyć właściwej pozycji, powstałej przed wystąpieniem nieprawidłowości, to partię należy kontynuować od pozycji, do której nie ma wątpliwości, że była prawidłowa, Po ustaleniu prawidłowej pozycji, partia powinna być kontynuowana.*

Podany na wstępie przypadek jest podobny - zawodnik wykonuje nieprawidłowe posunięcie i przewraca jedną z bierek. Dostaje dodatkowy czas na przemyślenie posunięcia, a to czy rywal dostanie dodatkowe dwie minuty nie ma dla niego żadnego znaczenia.

Nigdzie nie ma mowy o czasie, czy regulacji zegara zawodnika wykonującego nieprawidłowe posunięcie.

Trzeba więc odwołać się do „**Wstępu do Przepisów gry FIDE**”. Tam znajdujemy następujące sformułowania: *„Przepisy gry w szachy nie są w stanie objąć wszelkich sytuacji i przypadków, które mogłyby zaistnieć w czasie partii. Prawidłowe orzeczenie powinno być wynikiem analizy sytuacji zbliżonych do omawianych w niniejszych przepisach. Zbyt szczegółowe przepisy odebrałyby sędziemu swobodę decydowania oraz mogłyby mu przeszkodzić w znalezieniu rozwiązania problemu, zgodnie z zasadami sprawiedliwości i logiki, ale z uwzględnieniem specyficznych okoliczności”.*

Wynika z tego, że zgodnie z zasadami sprawiedliwości i logiki w takiej sytuacji arbiter powinien dokonać korekty czasu, także na zegarze białych!

Jest to ważne na przyszłość, bo można sobie wyobrazić sytuację, że zawodnik specjalnie wykonuje zupełnie abstrakcyjne, nieprawidłowe posunięcie, dostaje 30 sekund więcej, a na dobitkę przeciwnik musi wezwać sędziego - kolejne 2-3 minuty (czasem dłużej) i ma dodatkowy czas na przemyślenie pozycji.

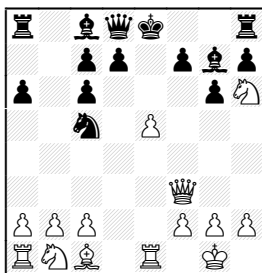
Pozbawiony iluzji

Rzadko kiedy sędzia jest w stanie kontrolować całą salę gry i być świadkiem wszystkich sytuacji, które zdarzają się w trakcie partii turniejowych.

Znany szachista radziecki i zarazem późniejszy działacz, mieszkający obecnie w USA Nikołaj Krogius napisał wspomnienia z młodych lat,

praktycznie z lat 40-ych i 50-ych XX wieku: „Nie raz, nie dwa obserwowałem naganne zachowanie młodych szachistów w stosunku do znanych mistrzów starszego pokolenia, tj. bezceremonialność, chamstwo, wyśmiewanie się i odmowa korzystania z rad, egoizm itp. Oczywiście po kilku latach, samo życie najczęściej ich karało, bowiem tacy ludzie praktycznie nigdy nie mogli dojść do dobrych rezultatów. Ale bywały też odwrotne sytuacje, kiedy to zachowanie starych mistrzów pozostawiało wiele do życzenia”.

N. Krogius (19 lat) - **G. Lewenfisz** (60 lat), Półfinał mistrzostw ZSRR, Leningrad 1949, **1.e4 e5 2.♟f3 ♘c6 3.♙b5 a6 4.♙a4 ♟f6 5.d4 e:d4 6.0-0 ♙e7 7.e5 ♟e4 8.♟:d4 ♟c5 9. ♟f5 ♙f8 10.♞e1 g6 11.♙:c6 b:c6 12.♟h6 ♙g7 13.♞f3**

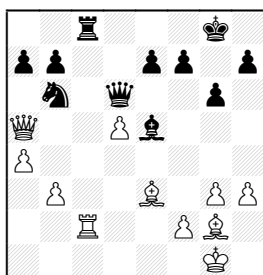
W tym momencie, znamienity arcymistrz zagrał mi niespodziewanie **13...0-0???!** Kiedy ruchem ręki pokazałem na czarnego króla pod szachem, Lewenfisz spojrział na mnie z wściekłością i wrócił figurami na swoje miejsca. Po czym zagrał **13... ♞e7** Zgodnie z przepisami powinien wykonać ruch królem i dostać mata. Wybaczyłem przeciwnikowi jego poważny błąd i nie wzywałem sędziego.

Nic dziwnego, że po przegraniu tej partii po **14.♙g5! f6 15.♙:f6 ♙:f6 16.♞:f6 ♞f8 17.♟c3 ♟e6 18. ♞:e7+ ♙:e7 19.♟g4 h5 20.♟e3 ♞b8 21.b3 ♟f4 22.♞ad1 ♙e6 23.♟a4 ♞b5 24.♟c4 ♞d5 25.f3 g5 26.g3 ♟g6 27.♞:d5 c:d5 28. ♟c5+ ♙f5 29.g4+ h:g4 30.f:g4+ ♙:g4 31.♟e3+ ♙h3 32.♟:d5 ♟h4 33.♞e3+ ♟f3+ 34.♙h1 d6 35. e:d6 c:d6 36.♟e4 ♙b7 37.c4 ♙:d5 38.c:d5 g4 39.♟:d6 g3 40. h:g3 ♙:g3 41.♞e8 ♞f4 42. ♟e4+ ♙h3 43.d6 ♟e5 44.♞h8+ ♙g4 45.♟c5 ♞d4 46.d7 ♟c6 (46... ♟:d7 47.♞d8 ♞d1+ 48.♙g2 ♞d2+ 49. ♙f1 ♞c2 50.♟:d7 ♞:a2 51.♟c5+-) 47. ♙g2 ♞d5 48.b4 ♞d2+ 49.♙f1 ♞:a2 50.d8♞ ♟:d8 51.♞:d8 a5 52.♞a8 ♙f3 53.♞:a5 ♞b2 54. ♞a3+ 1-0**

zgodnie z sarkastycznym przysłowiem „żaden dobry uczynek nie może pozostać bez kary”, Lewenfisz zaczął mścić się na mnie i przez kolejne lata bardzo źle wyrażał się o poziomie mojej gry i nie podawał mi ręki przy spotkaniach.

W gruncie rzeczy podobnie postąpił słynny Aleksander Koblencs, który po porażce w partii, granej kilka dni później, obraził się na mnie i obrzucił niewybrednymi epitetami, pozbawiając mnie jakichkolwiek iluzji młodości.

**N. Krogius - A. Koblencs, Półfinał mistrzostw ZSRR, Leningrad 1949,
1.d4 ♘f6 2.c4 g6 3.♗c3 d5 4.♗f3 ♕g7 5.c:d5 ♗:d5 6.g3 0-0 7.♕g2 ♗b6
8.0-0 ♗c6 9.d5 ♗b8 10.e4 c6 11.♕e3 c:d5 12.e:d5 ♗8d7 13. ♖b3 ♗f6
14.♖fd1 ♗bd7 15.h3 ♗e8 16.♖ac1 ♗d6 17.♗b5 ♗:b5 18.♖:b5 ♗b6
19.♗d4 ♖d6 20. ♖a5 ♕d7 21.♗b5 ♕:b5 22.♖:b5 ♖fc8 23.♕c5 ♖f6 24.b3
♖c7 25.♕e3 ♖:c1 26.♖:c1 ♖d6 27. ♖a5 ♕b2 28.♖c2 ♕e5 29.a4 ♖c8**

**30.♖c5 ♖:c5 31.♕:c5 ♖c7 32. ♖b5 ♕g7 33.f4 ♕f6 34.♖a5 h6 35.b4 g5
36.♖:a7 ♗c8 37.d6 ♗:d6 38.♖b6 ♖:b6 39.♕:b6 g:f4 40.g:f4 1-0**

Zaczynając turniejową grę w szachy i wchodząc w świat szachowy mistrzowie i arcymistrzowie wydawali się mnie jakimiś bogami szachów, pozbawionymi ludzkich niedostatków i zajętymi całkowicie twórczymi osiągnięciami. Jednakże już pierwsze kroki w wielkich szachach zakończyły mój romantyzm”.

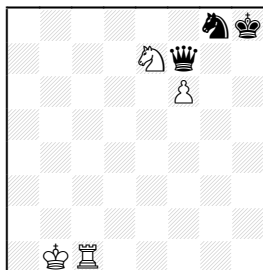
W szachach wszystko możliwe!

Na łamach dawnego miesięcznika „Szachy” nr 2-1966, jeden z Czytelników pyta arbitra - „Czy jest możliwe, że zawodnik zasłaniający się przed szachem daje jednocześnie mata?”.

Jednocześnie sam daje sobie odpowiedź - „że taka pozycja jest niemożliwa, bo przecież figura matująca będzie zawsze zbita”.

Jednakże IA Zbigniew Miller przytacza diagram, udowadniając, że może powstać taka pozycja, w której zasłaniający się przed szachem matuje króla przeciwnika.

Matuje zasłona od mata

1. ♖h1+ ♚h7+ 2. ♘g6X